

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku I. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie
z udziałem zainteresowanych: R. B. i T. Spółki z o.o. w W.
o odpowiedzialność członka zarządu z tytułu nieopłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa 3560/12,

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje adw. B.W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Warszawie) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o podatek od towarów i usług, a w pozostałym zakresie wniosek oddala;**
- III. nie obciąża wnioskodawczyni kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 4 czerwca 2014 r. oddalił apelację I. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 maja 2012 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie z dnia 26 października 2007 r. stwierdzającej

odpowiedzialność odwołującej się, jako członka zarządu T. Spółki z o.o. w W. za zaległe należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G. we wskazanych w decyzji okresach.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), przez błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że po pierwsze - wydanie w dniu 9 czerwca 2008 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec płatnika składek, z powodu jego bezskuteczności, nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że przedmiotowa egzekucja była rzeczywiście bezskuteczna w dacie wydania decyzji, podczas gdy bezskuteczność egzekucji może być stwierdzona tylko w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki oraz po drugie – egzekucja wobec płatnika składek była bezskuteczna, co stanowiło przesłankę odpowiedzialności odwołującej się, mimo niewykazania przez organ rentowy przedmiotowej przesłanki w dniu wydania decyzji o odpowiedzialności skarżącej.

Wskazując na powyższy zarzut skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie czy wewnętrzny podział zadań i kompetencji pomiędzy członkami Zarządu w spółce z o.o., objawiający się wobec jednego z nich brakiem faktycznej i praktycznej możliwości wpływania przez takiego członka zarządu spółki na sprawy finansowe spółki (w tym m.in. brakiem dostępu do jej konta bankowego i możliwością wykonywania z niego jakichkolwiek przelewów/opłat czy dokonywania wypłat) może powodować w określonym zakresie uwolnienie się lub zmniejszenie odpowiedzialności takiego członka zarządu za zaległości składkowe tej spółki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz G. dochodzone przez organ ubezpieczeń społecznych na warunkach określonych w art. 116 § 1 i 4 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne

poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne.

Uszło uwadze skarżącej, że stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę jedynie nieważność postępowania. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że granice podstaw kasacyjnych wyznaczone są przez sposób ujęcia przytoczonych w skardze kasacyjnej przepisów prawa, których naruszenie zarzuca się zaskarżonemu wyrokowi oraz ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Chodzi zatem o wywiedzenie, na czym - zdaniem skarżącego - polega obraza przez sąd drugiej instancji konkretnych przepisów przytoczonych w podstawach kasacyjnych i wykazanie - w przypadku podstawy określonej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. - że naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie z dnia 18 stycznia 2008 r., II PK 271/07, LEX nr 865929 i powołane w nim orzeczenia). Również w wyroku z dnia 2 października 2009 r., II PK 108/09 (Monitor Prawa Pracy 2010 nr 3, s. 140-142) Sąd Najwyższy stwierdził, że pod pojęciem podstawy skargi kasacyjnej rozumie się tylko konkretne przepisy prawa, które zostały w niej przytoczone z jednoczesnym zawarciem stwierdzenia, że w wyniku wydania zaskarżonego wyroku doszło do ich obrazy i wskazania, na czym naruszenie przytoczonych przepisów polega. Z kolei w wyroku z dnia 7 kwietnia 2009 r., I UK 287/08 (LEX nr 707856) podkreślono, że Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia i wskazaniu sposobu ich naruszenia.

W związku z tym nie wiadomo, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie formułowanej przez skarżącą wątpliwości, skoro wyłaniać się ono może na tle art. 116 § 1 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej, którego obrazy nie zarzucono w kasacyjnej podstawie naruszenia prawa materialnego. Skarżąca jednoznacznie ograniczyła swój zarzut do wskazania na naruszenie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, przez błędne przyjęcie, że egzekucja z majątku płatnika składek była bezskuteczna w dacie wydawania przez organ rentowy decyzji przenoszącej na członka zarządu odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki.

Niezależnie od tego wątpliwość skarżącej wielokrotnie stanowiła przedmiot wypowiedzi Sądu Najwyższego, który jednolicie przyjmuje, że przewidziana w art. 116 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej odpowiedzialność członka zarządu jest niezależna od tego czy zaległości z tytułu składek, których z powodu braku majątku spółki nie można było wyegzekwować, powstały z przyczyn zależnych, czy też niezależnych od członka zarządu. Powstanie zaległości składkowych wyłącznie z winy jednego z członków zarządu nie stanowi przesłanki egzoneracyjnej wymienionej w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. Podział kompetencji między członkami zarządu może wpływać na ocenę uwolnienia się przez członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości składkowe z uwagi na brak winy w niezgłoszeniu we właściwym czasie wniosku o upadłość spółki, ale tylko w tych wyjątkowych sytuacjach, w których wykaże on, że rodzaj i rozmiar działalności spółki, wielość i różnorodność spraw wymagających stałego nadzoru bądź wiedzy specjalistycznej albo inne szczególne okoliczności obiektywne usprawiedliwiały zajmowanie się poszczególnych członków zarządu wyłącznie określonymi dziedzinami. Członek zarządu nie ponosi więc winy za niezgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości wówczas, gdy został odsunięty od prowadzenia spraw spółki, nie został do nich dopuszczony, powierzono mu w zarządzie zajmowanie się takimi sprawami, że nie miał wglądu w sprawy finansowe spółki i nie mógł wiedzieć, że spółka zaprzestała płacenia długów (wykonywania wymagalnych zobowiązań – por. wyrok z dnia 15 września 2009 r., II UK 406/08, LEX nr 553693 i szeroko powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Również mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy oddalił wniosek o przyznanie zawodowemu pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia w wysokości przewyższającej kwotę najniższej stawki przewidzianej w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu kasacyjnym (§ 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu - jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.). Zgodnie bowiem z § 2 ust. 1 i 2 zdanie pierwsze i ust. 3 w związku z § 19-21 tego rozporządzenia, sąd, zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., II CSK 699/10, OSNC-ZD 2011 nr 3, poz. 72).